

ПТАХИ В НЕВОЛІ: ЗБАЛАНСОВАНИЙ ПІДХІД ДО ЇХ УТРИМАННЯ¹Р. Дубін, ²О. Івлева, ³Є. Ващик, ⁴П. Гуцул^{1,4}*Одеський державний аграрний університет;*²*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля;*³*Національний фармацевтичний університет.*

У статті наведено важливість прийняття етичних та стійких практик у торгівлі та утриманні домашніх птахів. Негативний вплив торгівлі дикими птахами на біорізноманіття та благополуччя тварин виявляється у високому рівні смертності виловлених птахів, а також у зниженні популяцій диких видів через їх зазначене вилучення з природного середовища. Повне врахування потреб птахів у їхньому утриманні, включає в себе надання їм достатнього простору для руху, соціалізації та фізичної активності, а також забезпечення належної годівлі та мінімізацію ризиків захворювань. Реформи у законодавстві, спрямовані на заборону вилову птахів з дикої природи та встановлення стандартів утримання домашніх птахів, можуть бути кроком у напрямку забезпечення кращого добробуту та захисту для птахів. Крім того, необхідна підтримка та навчання власників щодо належного догляду за своїми птахами, щоб вони могли забезпечити оптимальні умови для своїх улюбленців. Враховуючи спостереження та рекомендації, можна зробити висновок, що важливо розробляти та впроваджувати стратегії, спрямовані на покращення умов утримання та захисту домашніх птахів, а також зменшення впливу торгівлі дикими птахами на дикі популяції.

Ключові слова: *птахи; біорізноманіття; добробут; біоетика*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ, АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Продаж птахів з дикої природи не тільки може шкодити популяціям диких видів, але й створювати проблеми для самого птаха, який може не адаптуватися до умов утримання у домашніх умовах. Крім того, недбале утримання птахів може призводити до страждань і погіршення їх здоров'я та добробуту. Для вирішення цих проблем необхідно вжити різноманітних заходів. Нові закони та політики можуть включати заборону продажу птахів з дикої природи для домашнього утримання та встановлення стандартів утримання для існуючих домашніх птахів. Такі стандарти можуть включати вимоги до розміру кліток або вольєрів, наявності природного освітлення та можливості для вільного руху, а також належної годівлі та ветеринарного догляду. Крім того, власники зоомагазинів та лікарі ветеринарної медицини мають бути зобов'язані надавати майбутнім власникам птахів вичерпну інформацію про потреби та вимоги кожного виду птахів, а також навчати їх про належний догляд та добробут. Нарешті, важливо проводити освітні кампанії для громадськості щодо відповідального утримання птахів як домашніх тварин, включаючи інформацію про їхні потреби та способи забезпечення їхнього добробуту. Тільки через спільні зусилля можна забезпечити належне ставлення до птахів як домашніх тварин і захистити їх від недбалого утримання.

Деякі наукові дослідження можуть показувати, що вилучення тварин з дикої природи може мати позитивний вплив на екосистему або на самі тварини. Однак існують і дослідження, що свідчать про негативні наслідки таких дій [1,2]. Важливо ретельно розглядати наслідки функціонування системи або процедури як на короткий, так і на довгий термін. Це включає оцінку впливу на навколишнє середовище, соціальні наслідки, економічний вплив тощо. Система або процедура, яка має позитивні наслідки та мінімізує негативні, є більш стійкою [3]. Нелегальний вилів та торгівля птахами можуть призвести до руйнування природних місць їх проживання. Це може спричинити зменшення популяцій видів, включаючи рідкісні татзаборонені, що може мати серйозні наслідки для екосистем. Птахи, які потрапляють у торгівлю, часто переживають стрес та погані умови перевезення. Утримання їх у неволі як домашніх тварин може бути неадекватним з точки зору їхніх природних потреб, що призводить до страждань та недоліків у фізичному та психологічному здоров'ї птахів. Наслідки торгівлі та утримання птиці в неволі ставлять під загрозу природоохоронні зусилля та політику, спрямовану на збереження та відновлення природних середовищ. Лікарі ветеринарної медицини часто стикаються з порятунком та лікуванням птахів, які стали жертвами нелегальної торгівлі або неадекватного утримання. Важливо підвищувати обізнаність громадськості щодо

негативних наслідків утримання птахів у неволі та торгівлі ними, щоб залучити громадську підтримку до заходів по захисту птахів та їхнього природного середовища.

У США утримання птиці в хатніх умовах посідає четверте місце за популярністю серед тварин-компаньйонів після риб, котів та собак [4,5], а в ЄС "декоративна" птиця посідають третє місце серед домашніх тварин, якщо не враховувати рибу [5], це пояснює, що на відміну від інших домашніх тварин, таких як коти та собаки, птиця зазвичай не вважають одомашненими тваринами, навіть якщо вони будуть видом, що розводиться в неволі. Одомашнення - це процес, що відбувається протягом поколінь, завдяки якому популяція тварин пристосовується до людини та до середовища в неволі за допомогою певної комбінації генетичних змін і зумовлених навколишнім середовищем подій розвитку [6]. Багато птиці у неволі віддалені від дикої природи лише на одне або два покоління, але навіть у птиці, виведених протягом кількох поколінь, таких як канарки (*Serinus canaria*), хвилясті папуги (*Melopsittacus undulatus*), зеброві діамантики (*Taeniopygia guttata*), нерозлучники (*Agapornis sp*) та корелли (*Nymphicus hollandicus*), їхня поведінка та фізіологія мало відрізняються від поведінки диких особин [7]. Крім того, на відміну від котів та собак, птиця, яка утримується в неволі, в основному фізично ідентичні своїм диким побратимам, виняток становлять лише кілька видів, виведених для вираження колірних мутацій або гібридизації [8].

За даними Європейського агентства з безпеки продуктів харчування повідомили, що відбувається вилов з дикої природи та експортовані для торгівлі понад 17 видів птиці з 43 країн світу [9]. Деякі види птахів виконують важливі функції в екосистемах, такі як запилення квітів, розповсюдження насіння та контроль популяцій шкідливих комах. Збереження цих видів через утримання їх як домашніх тварин може допомогти зберегти екосистемі послуги, які вони надають [10]. Утримання птахів як домашніх тварин може стати важливим елементом стратегії збереження природи та біорізноманіття, сприяючи збереженню видів і зменшенню тиску на дикі популяції. Отже, існує кілька етичних і наукових аргументів щодо утримання птиці як домашніх тварин.

При розгляді етичних питань утримання птиці можна враховувати три принципи етики [11]:

- 1) добробут залучених осіб,
- 2) автономія і свобода вибору для кожної людини,
- 3) справедливість для кожної дії, що передбачає повагу до принципу справедливості по відношенню до всіх.

Існують об'єктивно вимірювані показники, які підтверджують поліпшення здоров'я, такі як зниження кров'яного тиску та зменшення рівня стресу під час взаємодії з домашньою птахою. Це може бути особливо важливо для людей, які стикаються з психологічними труднощами або хворобами [12]. Багато власників відчувають задоволення та радість від утримання птахів у домашніх умовах. Це може стати джерелом позитивних емоцій та додаткового комфорту в повсякденному житті. Це дає можливість власникам приймати рішення щодо утримання птахів у своїх домівках. Багато людей відчувають, що обмеження у цьому питанні може обмежити їхню свободу та задоволення від володіння домашніми тваринами. Деякі власники можуть утримувати птахів з метою враження на інших або з малою увагою до наслідків таких дій. Більша свідомість про важливість етичного та відповідального утримання тварин може допомогти зменшити цей тип мотивації. Враховуючи ці аспекти, важливо збалансувати потреби власників та добробут тварин, а також враховувати наукові докази та етичні стандарти у вирішенні питань щодо утримання птахів в домашніх умовах [13].

Люди знаходяться під впливом економічних стимулів для торгівлі дикими птахами, оскільки це може бути їхнім основним джерелом доходу. Це може стати причиною надмірного вилову птахів, а також привести до знищення місцевих популяцій птахів або їхніх середовищ. При цьому виникає ризик передачі захворювань в результаті торгівлі дикими птахами. Птахи які втекли можуть створювати конкуренцію місцевим видам та негативно впливати на місцеве біорізноманіття. Це підкреслює важливість управління та регулювання торгівлі дикими тваринами, щоб зберегти біорізноманіття та забезпечити добробут тварин і здоров'я людей. [14]. Прикладами цього є папуги Крамера (*Psittacula kramera*) та папуги-монахи (*Myiopsitta monachus*) у європейських країнах, де вони вважаються основною причиною втрати біорізноманіття [15].

Птахи, яких утримують в неволі, можуть бути резервуарами різних захворювань, які можуть передаватися людині через контакт з ними або їхніми екскрементами. Спостерігали випадки орнітозу, грипу та інших захворювань, пов'язаних з контактом з птахами у неволі, вказують на ризики для здоров'я людини. Ці приклади підкреслюють важливість дотримання відповідних заходів безпеки при взаємодії з птахами у неволі, а також регулярних медичних оглядів для власників та робітників птахофабрики [16,17]. Інші хвороби, які створюють проблеми для птиці, що утримується на

птахофермах як хвороба Ньюкасла, можуть передаватися їм, коли спіймані в дикій природі птицю згодом утримуються в неволі без належного карантину та інших запобіжних заходів.

Одним з головних питань для громадськості щодо утримання птиці в неволі в якості домашніх вихованців, є врахування самопочуття тварини. Broom D.M. (2018) визначає добробут як «стан індивіда щодо його спроб впоратися з навколишнім середовищем» [6]. Broom D.M., Fraser A.F. (2021) пояснюють, що тварини мають багато механізмів подолання, включаючи позитивні та негативні почуття, а також широкий спектр потреб, які є наслідком багатьох функціональних систем, які роблять життя можливим [18]. Для задоволення потреб тварин, які утримують в неволі, вкрай важливе для забезпечення їхнього добробуту. Ідея "п'яти свобод" або подібні концепції, які розглядають різні аспекти благополуччя тварин, дійсно стають важливою основою для розуміння та забезпечення оптимальних умов утримання для них. Зазначені п'ять потреб, визначені Європейським агентством з безпеки продуктів харчування, відображають ключові аспекти, на які слід звернути увагу при створенні умов утримання для птиць. Ці потреби включають фізіологічні, поведінкові та емоційні аспекти їхнього життя, які є важливими для забезпечення їхнього благополуччя. Додаткова деталізація потреб кожного конкретного виду тварин є також важливою. Вона допомагає краще розуміти їхню природу, поведінку та фізіологію, що в свою чергу дозволяє створити більш точні та ефективні умови утримання. Загалом, забезпечення добробуту тварин у неволі вимагає комплексного підходу, який враховує їхні фізіологічні та психологічні потреби, а також природні умови, в яких вони були б у дикій природі. Тільки такий підхід дозволить забезпечити оптимальні умови утримання тварин та забезпечити їх добробут [6].

Перевезення птахів, як і будь-яких інших тварин, має відбуватися з дотриманням відповідних стандартів та з урахуванням їхніх потреб у чистому повітрі та безпеці. Щоб зменшити ризик загибелі тварин під час транспортування, можна вжити ряд заходів, таких як:

1. Використання відповідних контейнерів чи кліток, які забезпечують достатній доступ до свіжого повітря.
2. Мінімізація перевезення у невеликих контейнерах або коробках.
3. Забезпечення вентиляції в транспортних засобах під час перевезення.
4. Уникання контакту зі шкідливими або токсичними речовинами, такими як вихлопні гази.

Крім того, важливо встановлювати та дотримуватися законодавчих норм та правил щодо транспортування тварин, що включають в себе вимоги до умов перевезення та обробки.

Безпека та добробут тварин під час транспортування повинні бути пріоритетом для всіх учасників цього процесу, і важливо забезпечувати відповідні умови для зменшення стресу та ризику для їхнього здоров'я та життя [6].

Під час утримання птиці в неволі необхідно приділяти увагу фізичної активності для тварин і їхнього добробуту. Фізичні вправи є необхідною складовою здоров'я та добробуту для багатьох видів тварин, у тому числі для птахів.

Недостатність фізичного навантаження може призвести до різних проблем зі здоров'ям, включаючи остеопороз та інші проблеми з кістками та м'язами, особливо у птахів, які проводять більшість часу тісних умовах, як от курчата в клітках-батареях. Забезпечення можливості для фізичної активності та руху для тварин у неволі є ключовим аспектом забезпечення їхнього добробуту. Це може включати в себе доступ до відкритих просторів для літання, розвиток природних вмій та інші види стимуляції, які дозволяють тваринам використовувати свої тіла та розвиватися фізично. Постійний стрес або перешкоди у сні можуть негативно вплинути на здоров'я та добробут тварин. Враховуючи ці фактори, необхідно вживати заходів для забезпечення фізичної активності та сприятливих умов для відпочинку та сну для тварин у неволі з метою підтримки їхнього добробуту та здоров'я [6]. Розуміння потреб кожного конкретного виду у пересуванні, в тому числі в повітрі, є ключовим для створення оптимальних умов утримання. Розрахунок розмірів кліток або простору для літання на основі природних можливостей птахів, такий як швидкість польоту та відстань, яку вони можуть пролетіти протягом певного часу, може допомогти забезпечити відповідні умови для їхнього фізичного розвитку та добробуту. Зокрема, зазначений розрахунок щодо діаметра клітки для забезпечення достатнього простору для польоту відповідає конкретній потребі птахів у руху та демонстрації їхніх природних здібностей.

Обрізання крил птахів є складною темою, і воно має свої переваги та недоліки. Цей процес може бути корисним у певних обставинах, таких як забезпечення безпеки птаха у небезпечному середовищі або запобігання втечі, але водночас може призвести до стресу та негативно вплинути на фізіологію і психологію птиці [19]. Підтримка адекватного простору для фізичної активності і нормального функціонування є важливою для добробуту птахів у неволі. Перенаселеність в клітинах чи вольєрах

може призвести до стресу, агресії та інших проблем з поведінкою та здоров'ям. Дослідження підтверджують негативний вплив перенаселеності на добробут птиці [20]. Таким чином, важливо забезпечити належні умови утримання для птахів у неволі, включаючи достатній простір, можливість рухатися, нормально функціонувати та взаємодіяти з іншими птахами свого виду. Це сприятиме їхньому фізичному та психологічному здоров'ю, а також загальному добробуту [21].

Переживання стресу та переляку можуть суттєво позначитися на здоров'ї та добробуті птахів, що може призвести до відмови від їжі та води, а також сприяти розвитку різноманітних поведінкових аномалій. Забезпечення безпечного та стимулюючого середовища для птахів у неволі є важливим кроком для підтримки їхнього фізичного та психічного здоров'я [8, 22]. Годування правильними харчами, забезпечення доступу до свіжої їжі та води, а також надання відповідного простору для відпочинку, сховищ та інших структур для розвитку нормальної поведінки є важливими аспектами догляду за птахами. Рекомендації Tully T.N., Harrison G.J (1996) стосовно годівлі птахів є цінними та варто дотримуватися для забезпечення оптимального харчування та добробуту [23]. Додатково, надання птахам можливості для переховування та відпочинку є важливим, оскільки воно сприяє зменшенню стресу та підтримці нормальної поведінки. Урахування цих факторів допомагає забезпечити оптимальні умови утримання та підтримує загальний добробут птахів, які утримуються в неволі [23].

Нами також необхідно забезпечити птахам у неволі достатнього простору для відпочинку та переховування. Природний інстинкт захисту та потреба в безпеці є важливими аспектами їхньої поведінки і добробуту. Будь-які перешкоди у доступі до місць для відпочинку та переховування можуть призвести до стресу та негативно вплинути на психічне та фізичне здоров'я птахів. Надання різноманітних сідел та місць для відпочинку, таких як жердини або підвіски, може задовольнити потреби різних видів птахів та забезпечити їм комфорт та безпеку. Дотримання цих важливих принципів допомагає забезпечити оптимальні умови для утримання птахів у неволі, сприяє їхньому фізичному та психологічному добробуту та попереджає розвиток негативних поведінкових змін [24, 25].

Важливість природних потреб та здібностей птахів у неволі, зокрема їхню потребу у дослідженні, відпочинку та соціальній взаємодії. Птахи, що утримуються в клітках, мають обмежені можливості для виконання ними природної активності, що може призвести до стресу та погіршення їхнього добробуту. Врахування цих факторів є важливим при створенні умов утримання для птахів у неволі. Дослідження когнітивних здібностей птахів, таких як папуги та ворони, підкреслює їхню високу інтелектуальну здібність та потребу в стимулюючому середовищі. Розуміння цих потреб допомагає покращити умови утримання птахів та забезпечити їм здоровий та задовільний стан [26].

Необхідно зрозуміти важливість забезпечення соціальних птахів у неволі можливістю для взаємодії зі своїми партнерами та сім'єю, а також для виконання природних поведінкових партнерів. Розлука з партнерами може викликати стрес та страждання, що погіршує добробут птахів. Тому важливо надавати можливість соціального контакту та спілкування з ними. [22, 27, 28]. Надання птахам в неволі можливостей для виконання природної активності, включаючи пошук їжі та розваг, може допомогти запобігти вищипуванню пір'я та забезпечити їхній психічний і фізичний добробут. Отже, створення середовища для соціальної взаємодії, надання можливостей для виконання природних поведінкових партнерів та запобігання стресу є важливими аспектами утримання соціальних птахів у неволі [29].

Утримання птахів у клітках, особливо якщо вони перебувають там індивідуально, може призвести до розвитку стереотипної поведінки, такої як спроби втечі у випадку шпаків. Стереотипна поведінка, така як повторювані спроби втечі, може бути реакцією на обмежене середовище клітки та відсутність стимуляції. Розуміння цих факторів допомагає визначити, як поліпшити умови утримання птахів, включаючи надання додаткових стимулів, забезпечення великих просторів для експлорації та активності, а також можливості для соціальної взаємодії. Таким чином, важливо створити умови утримання, що враховують природні потреби та поведінку птахів, щоб забезпечити їхній фізичний і психічний добробут у неволі [30].

Використання психоактивних препаратів для лікування поведінкових розладів у птахів є складним питанням, оскільки вони можуть мати побічні ефекти та ризики для здоров'я птахів. Наведені препарати, такі як карбамазепін, діазепам і галоперідол, можуть бути ефективними у лікуванні конкретних поведінкових проблем, таких як гризіння пір'я та тривожність. Однак їх використання повинно бути обґрунтованим та контрольованим, оскільки вони можуть мати серйозні побічні ефекти. Опіюідні антагоністи, які використовуються для блокування певних поведінкових проблем, таких як вискубування пір'я та нанесення каліцтва м'яким тканинам, також можуть мати побічні

ефекти, такі як підвищена тривожність та проблеми зі шлунково-кишковим трактом. Важливо ретельно зважувати на користь та ризики використання психоактивних препаратів у лікуванні поведінкових проблем у птахів, а також здійснювати це під наглядом ветеринарного фахівця. Також необхідно шукати альтернативні методи лікування, такі як зміни умов утримання, психологічну підтримку та заняття з птахами, які можуть сприяти зменшенню стресу та покращенню їхнього благополуччя без потреби у психоактивних препаратах [6].

Подальша робота з підтримкою гігієни та профілактики захворювань є критично важливою для забезпечення добробуту домашніх птахів. Забруднений субстрат та вода можуть стати джерелами мікробів, що призводять до мікобактеріальних інфекцій. Сторонні тіла в середовищі проживання птахів також можуть призвести до серйозних захворювань, зокрема захворювань дихальних шляхів. Ретельна перевірка та очищення вольєру від таких об'єктів є важливою частиною профілактичних заходів. Навіть найдрібніші предмети можуть стати причиною проблем з дихальною системою у птахів. Загальною метою є забезпечення чистого та безпечного середовища для птахів, що мінімізує ризики захворювань [9, 31]. Враховуючи широкий спектр факторів, які можуть сприяти виникненню захворювань у домашніх птахів, важливо забезпечити належний догляд і умови проживання для їхнього здоров'я та добробуту. Недостатня годівля, зокрема дефіцит вітаміну А, може погіршити стан здоров'я птахів та зробити їх більш схильними до захворювань. Оптимізація раціону та вживання дієтичних добавок може допомогти поправити цю ситуацію. Забруднене повітря, недостатня вентиляція та низька вологість можуть створювати сприятливе середовище для розвитку різноманітних інфекцій та захворювань, таких як риніт, синусит та аспергільоз. Захворювання сечостатевої системи, таке як неоплазія, може бути наслідком неправильних гігієнічних умов та недоліків в догляді за птахами. Ретельний догляд, включаючи чистоту та відповідні умови утримання, може допомогти у запобіганні цих захворювань. Нарешті, важливою є інформованість власників про можливі ризики зараження хворобами від їхніх домашніх птахів. Ретельна гігієна та дотримання правил безпеки можуть допомогти у запобіганні передачі інфекцій від тварин до людей [32].

Паразитарні інфекції, зокрема ті, які викликаються *Cryptosporidium*, *Giardia*, *Caryospora* та *Entamoeba*, можуть значно впливати на здоров'я домашніх птахів та представляти ризик для їхніх власників. *Cryptosporidium* та *Giardia* є паразитами, які можуть викликати гастроінтестинальні захворювання як у птахів, так і в людей, що мають з ними контакт. Ці паразити передаються через контакт зі забрудненим середовищем, водою чи їжею. *Caryospora*, з свого боку, може вражати кишковий тракт птахів, що може призвести до захворювань та порушень травлення. *Entamoeba histolytica* та *E. polecki* також можуть викликати серйозні гастроінтестинальні захворювання, амєбну дизентерію у людей та інших тварин. Запобігання паразитарним інфекціям у домашніх птахів включає регулярне очищення та дезінфекцію вольєрів та обладнання, дотримання правил гігієни при роботі з птахами та використання чистої води та їжі. Важливо також звертатися до лікаря ветеринарної медицини для вчасного виявлення та лікування паразитарних інфекцій у птахів [33].

Вчені, які займаються благополуччям тварин, можуть використовувати широкий спектр показників поведінки, фізіології, патології тощо для оцінки благополуччя птиці, що утримуються в неволі та адекватності умов утримання та методів управління. Тривалість життя і здатність до розмноження є показниками добробуту кожного виду і систем утримання і господарювання. Якщо птахи живуть не так довго, як могли, або не розмножуються так добре тоді даний вид не слід утримувати.

Запропоновані законодавчі заходи стосовно утримання птахів як домашніх тварин та уникнення їхнього вилучення з дикої природи є кроком у напрямку забезпечення добробуту птахів та збереження дикої флори та фауни. Такі заходи мають на меті попередження негативних наслідків для екосистем, що можуть виникнути в результаті незаконного вилучення птахів з природи та їхнього неконтрольованого утримання. Нові закони щодо утримання птахів мають регулювати умови їхнього тримання та забезпечувати відповідні стандарти догляду. Програми моніторингу допоможуть виявляти та усувати будь-які проблеми, що виникають у процесі утримання птахів, тим самим забезпечуючи їхнє належне благополуччя. Заборона вилучення птахів з дикої природи та заборона їхньої торгівлі має на меті зберегти біорізноманіття та запобігти знищенню природних середовищ. Це також допоможе зменшити тиск на дикий птахів у природних місцях і відновити їхні популяції. Важливо також враховувати добробут тварин під час їхньої демонстрації публіці. Використання птахів, які вже перебувають у зоопарках, може забезпечити їхнє належне ставлення та утримання, що сприятиме їхньому добробуту. Усі ці заходи мають на меті забезпечити добробут птахів та зберегти їхні види у природному середовищі, допомагаючи зберегти різноманіття екосистем та природних ресурсів.

ВИСНОВКИ

Наші спостереження щодо торгівлі дикими птахами та умов їх утримання як домашніх тварин дійсно підкреслюють важливість необхідності реформування законодавства та практик у цій сфері. Торгівля дикими птахами може призвести до серйозного зменшення біорізноманіття та загрози виживання окремих видів. Крім того, умови утримання птахів, які взяті з дикої природи, часто є неадекватними, що призводить до страждань та погіршення їхнього добробуту. Сприятливі умови утримання та обмеження торгівлі дикими птахами можуть допомогти зберегти біорізноманіття та запобігти занесенню птахів до вимираючих видів. Запровадження нових законів, які забороняють вилов птахів з дикої природи та регулюють умови утримання домашніх птахів, є кроком у напрямку забезпечення добробуту та захисту птахів. Для досягнення цієї мети необхідно активно співпрацювати з місцевими та міжнародними організаціями, правозахисними групами та владними установами з метою розробки та впровадження ефективних правових механізмів. Крім того, важливо надавати відповідну освіту та підтримку власникам птахів щодо належного догляду за своїми тваринами та дотримання правил їх утримання. В цілому, виконання реформ у сфері утримання птахів та торгівлі ними може сприяти збереженню природних ресурсів та підтримці екосистем, а також забезпечити добробут та безпеку самих тварин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Rault J.-P., Waiblinger S., Boivin X., Hemsworth P. The Power of a Positive Human–Animal Relationship for Animal Welfare. *Sec. Animal Behavior and Welfare*. 2020. Vol. 7. P. 1-13.
2. Compitus K. A Brief History of the Human–Animal Bond. *The Power of a Positive Human–Animal Relationship for Animal Welfare : essential Clinical Social Work Series*. Springer, 2021. P. 7-14.
3. Browning H., Veit W. The sentience shift in animal research. *The New Bioethics*. 2022. Issue 4. P. 299-314.
4. Kidd A.H., Kidd R.M. Addendum to Problems and Benefits of Bird Ownership. *Environmental Science*. 1999. Vol. 84, Issue 2. P. 368-370.
5. Available online: URL: <https://www.statista.com> (дата звернення : 05.02.2024).
6. Broom DM. Animal welfare complementing or conflicting with other sustainability issues. *Applied Animal Behaviour Science*. 2019. Vol. 219. P. 1-5.
7. Malek I., Haim A., Izhaki I. Melatonin mends adverse temporal effects of bright light at night partially independent of its effect on stress responses in captive birds. *Chronobiology International*. 2019. Vol. 37(2). P. 189-208.
8. Turcu M.-C., Paștiu A., Pusta D.L. Minimally invasive sampling methods for molecular sexing of wild and companion birds. *Animals*. 2023. Vol. 13, Issue 3417. P. 1-10.
9. Peng S., Broom D.M. The sustainability of keeping birds as pets: should any be kept? *Animals*. 2021. Vol. 11, Issue 582. P. 1-14.
10. Romero-Vidal P., Hiraldo F., Rossetto F., Blanco G. Opportunistic or Non-Random Wildlife Crime? Attractiveness Rather Than Abundance in the Wild Leads to Selective Parrot Poaching. *Diversity*. 2020. Vol. 8. p. 314.
11. Varkey B. Principles of clinical ethics and their application to practice. *Med Princ Pract*. 2021. Vol. 30, Issue 1. P. 17–28.
12. Thorpe R.J., Kelley J.A. Epidemiological Panel Studies of Older Adults: New Frontiers in the Research on Human– Animal Interaction. *Anthrozoös*. 2019. Vol. 32, Issue 2. P. 209-220.
13. Naito R., Chan K.M.A., Zhao J. Combating the exotic pet trade: Effects of conservation messaging on attitudes, demands, and civic intentions. *Conservation Science and Practice*. 2024. URL: <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/csp2.13078> (дата звернення : 14.01.2024).
14. Biasetti P., Hildebrandt T.B., Göritz F., Hermes R., Holtze S., Stejskal J., Galli C., Pollastri I., Muzzo A., Lekool I., Ndereeh D., Omondi P., Kariuki L., Mijele D., Mutisya S., Ngulu S., Mori B. Application of decision tools to ethical analysis in biodiversity conservation. *Conservation Biology*. 2023. Vol., 37, Issue 2. P. 1-13.
15. White RL, Strubbe D., Dallimer M. et al. Assessing the ecological and societal impacts of alien parrots in Europe using a transparent and inclusive evidence-mapping scheme. *NeoBiota*. 2019. Vol. 48 (48). P. 45-69.

16. Vereda A., de las Heras M., Bartolomé B., Fernandez M., Lluch M., Cuesta J., Sastre J. Rhinoconjunctivitis and Asthma Caused by Agapornis Birds. *J. Allergy Clin. Immunol.* 2005. Vol. 115. P. 28.
17. Kohlmeier L., Armingier G., Bartolomeycik S., Bellach B., Rehm J., M. Thamm. Pet birds as an independent risk factor for lung cancer: case-control study. *BMJ.* 1992. Vol. 305. P. 986-989.
18. Broom D.M., Fraser A.F. Domestic animal behaviour and welfare, 6th ed.; CABI: Wallingford, UK, 2021. 552 p.
19. Toomes A., García-Díaz P., Stringham O.C., Ross J.V., Mitchell L., Cassey P. Drivers of the Australian native pet trade: The role of species traits, socioeconomic attributes and regulatory systems. *Journal of Applied Ecology.* 2022. Vol. 59, Issue 5. P. 1169-1424
20. Woods J.M., Eyer A., Miller L.J. Bird welfare in zoos and aquariums: general insights across industries. *J. Zool. Bot. Gard.* 2022. Vol. 3(2). P. 198-222.
21. Benichov J.I., Benezra S.E., Vallentin D., Globerson E., Long M.A., Tchernichovski O. The forebrain song system mediates predictive call timing in female and male Zebra Finches. *Current Biology.* 2016. Vol. 26. P. 309-318
22. Doneley B. Avian medicine and surgery in practice. CRC Press, 2018. 495 p.
23. Tully T.N., Harrison G.J. Pneumonology. In avian medicine: principles and applications. Eds.; Wingers: Lake Worth, FL, USA, 1994. P. 556–581.
24. Anderson J., Kaplan-Stein S., Adolph S., Peralta J.M. Assessment of non-contact infrared thermometer measurement sites in birds. *Journal of Applied Animal Welfare Science.* 2020. Vol. 23(2). P. 131-139.
25. Luescher A.U. Manual of parrot behavior. Iowa State University Press, 2006. 352 p.
26. Broom D.M. A method for assessing sustainability, with beef production as an example. *Biological reviews.* 2021. Vol. 96, Issue 5. P. 1836-1853.
27. Griffith S.C., Sarah B.S., Pryke R., Mariette M. Use of nest-boxes by the Zebra Finch (*Taeniopygia guttata*): implications for reproductive success and research. *Emu.* 2008. Vol. 108. P. 311–319.
28. Rothenberg D., Roeske T.C., Voss H.U., Naguib M., Tchernichovski O. Investigation of musicality in birdsong. *Hearing Research.* 2014. Vol. 308. P. 71-83.
29. Rose P., Riley L. The use of Qualitative Behavioural Assessment in zoo welfare measurement and animal husbandry change. *Journal of Zoo and Aquarium Research.* 2019. Vol. 7. P. 150-161.
30. Jakob-Hoff R., Kingan M., Fenemore C., Schmid G., Cockrem J., Crackle A., Van Bommel E., Connor R. & Descovich K. Potential Impact of Construction Noise on Selected Zoo Animals. *Animals.* 2019. Vol. 9(8). P. 1-24.
31. Moore B.A., Oriá A.P., Montiani-Ferreira F. Ophthalmology of Psittaciformes: parrots and relatives. *Wild and Exotic Animal Ophthalmology.* 2022. Vol. 1. P. 349–391.
32. Warwick C., Steedman C. Regulating pets using an objective positive list approach. *Journal of Veterinary Behavior.* 2021. Vol. 42. P. 53-63.
33. Berto B.P., Machado E.L., de Souza Hossotani C.M., Beretta B.M.S., da Silva D.R.R., Nakamura A.A., Meireles M.V. Integrative taxonomy for the traditional coccidians (Chromista: Miozoa: Eimeriidae) from island canaries (Aves: Passeriformes: Fringillidae): Worldwide distribution, morphological and molecular characterization, revaluations and establishment of junior synonyms. *Systematic Parasitology.* 2023. Vol. 100. P. 245–259.

BIRDS IN CAPTIVITY: A BALANCED APPROACH TO THEIR KEEPING

¹R. Dubin¹, ²O. Ivleva, ³Y. Vashchyk, ⁴P. Hutsul

^{1,4}Odesa State Agrarian University

²Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl,

³National University of Pharmacy.

The article highlights the importance of adopting ethical and sustainable practices in the trade and keeping of poultry. The negative impact of the trade in wild birds on biodiversity and animal welfare is manifested in the high mortality rate of captured birds, as well as in the reduction of populations of wild species due to their removal from the natural environment. Full consideration of the needs of birds in their maintenance includes providing them with sufficient space for movement, socialization and physical activity, as well as ensuring proper feeding and minimizing the risks of disease. Legislative reforms aimed at banning the capture of birds from the wild and setting standards for the keeping of domestic birds could be a step towards

ensuring better welfare and protection for birds. In addition, owners need to be supported and trained in the proper care of their birds so that they can provide optimal conditions for their pets. Taking into account the observations and recommendations, it can be concluded that it is important to develop and implement strategies aimed at improving the conditions of keeping and protecting domestic birds, as well as reducing the impact of the wild bird trade on wild populations.

Key words: *birds; biodiversity; welfare; bioethics.*